

נושא הדף: במדבר, פרק כב-כד - פרשת בלק
מיועד לכיתות: ד-ט
מחבר: אילן עמר

(שיעור ראשון).

פרקים כב' – כד':

פרשת בלק שרועה על שלושה פרקים. בפרשה זו ישנם משלים שמהם למדו חז"ל יסודות גדולים באמונה ובאורח החיים הישראלי. במהלך השיעורים הקרובים נלמד לעומק פרשה זו ולקחיה החינוכיים והאמוניים. יהי ה' בעזרנו בלימוד זה ובכל לימודינו אמן!

פרק כב'

פסוקים ב'-ד'

1. עיין בפסוק ב' וכתוב מה ראה בלק בן ציפור?

2. עיין בתחילת פסוק ג' וכתוב כיצד הוא מגיב למה שראה? (העתק את לשון הפסוק).

3. עיין ברש"י (פסוק ג') וכתוב מה פירוש המילה: "ויגר"?

4. עיין ברש"י לפסוק ב' וכתוב מדוע: "ויגר מואב"?

5. הסבר בלשונך את המילה: "ויקץ". (עיין ברש"י לפסוק ג').

6. אל מי פונה בלק בן ציפור ליטול עצה? (פסוק ד').

7. עיין ברש"י לפסוק ד' וכתוב מה הקושי שמתעורר בפנייה זו?

8. מדוע בכל זאת הוא פונה אליהם דווקא? (רש"י, ד').

9. בלק בן ציפור, מלך מואב, משתמש במשל בפנייתו.

I. מהו המשל?

II. מהו הנמשל?

10. עיין ברש"י (ד') בפירושו למילים: "כלחוך השור" וכתוב מדוע דווקא במילה "שור" השתמש בלק?

11. עיין בסוף פסוק ד' וכתוב:

I. מהן שתי המילים שמהן למדו חז"ל (מדרש תנחומא ברש"י) שבלק מונה למלך לצורך שעה בלבד?

II. מדוע מונה בלק למלך על מואב לצורך שעה בלבד?

פרק כב'

פסוקים ה'-יד': פניית בלק לבלעם.

1. עיין בפסוק ה' וכתוב:

I. מי שולח מלאכים?

II. אל מי הוא שולח אותם?

III. להיכן הוא שולח אותם?

IV. מה הסיבה שהוא שולח אותם?

2. מה פירוש המילה "ארה"? (פסוק ו')

3. מה מבקש בלק מבלעם?

4. מדוע הוא מבקש זאת ממנו?

5. מדוע פונה בלק אל בלעם דווקא בבקשה מעין זו? (כתוב בלשון הפסוק).

6. במה מצויידיים שליחיו של בלק בבואם אל בלעם?

7. כתוב בלשון הפסוק כיצד מתוארת העברת המסר מבלק אל בלעם?

8. מה משיב בלעם לשליחיו של בלק?

9. עיין ברש"י לפסוק ח' וכתוב:

א. מדוע ביקש בלעם מהשליחים להמתין עד למחרת?

ב. מה נלמד מכך לגבי שאר נביאי אומות העולם?

ג. מי הוא נביא אומות העולם המובא ברש"י כדוגמא לחיזוק דבריו?

ד. העתק מרש"י את לשון הפסוק שממנו נלמד הדבר לגבי אותה דוגמא.

ה. עיין בסוף דברי רש"י למילים: "לינו פה הלילה" וכתוב מדוע ה' נגלה לנביאי אומות העולם רק בלילה?

10. עיין במקור הבא וענה על השאלה שלאחריו.

"וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלקים בתוך עץ הגן. ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה. ויאמר את קולך שמעתי בגן ואירא כי עירום אנכי ואחבא." בראשית פרק ג

"איכה - יודע היה היכן הוא, אלא ליכנס עמו בדברים, שלא יהא נבהל להשיב אם יענישהו פתאום. וכן בקין (בראשית ד ט) אמר לו אי הבל אחיך, וכן בבלעם (במדבר כב ט) מי האנשים האלה עמך, ליכנס עמהם בדברים, וכן בחזקיה בשלוחי (אייל) מרודך בלאדן רש"י, שם. (ישעיה לט א)."

בפסוק ט' ה' פונה אל בלעם ושואל אותו לפשר בואם של האנשים. מדוע? האם ה' הוא יודע כל הנסתרות לא יודע לשם מה הם באו?!

11. בלעם משיב לה' ששליחי בלק באו לבקש: "לכה קבה לי אותו (את עם ישראל)" (פסוק יא').

א. מה פירוש המילה "קבה"? _____

ב. עיין ברש"י לפסוק זה וכתוב מה ההבדל בין "קבה" ל "ארה"?

12. לפי רש"י, בפסוק יב' מתנהל דו שיח ארוך בין בלעם לה'. באר אותו!

א. בלעם אומר _____ ה' משיב _____ (הפסוק עצמו).

ב. בלעם אומר _____ ה' משיב _____

ג. בלעם אומר _____ ה' משיב _____

13. הסבר את המשל המובא ברש"י: "לא מדובשיך ולא מעוקצריך."

14. בלעם דוחה את שליחי בלק ואומר שה' אינו מתיר לו: "להלוך עימכם" (פסוק יג'). לפי רש"י לפסוק זה יש דגש על המילה: "עמכם".

מה לומד רש"י מכך?

15. לאור דברי רש"י הללו, מה יהיה הצעד הבא של בלק?

(שיעור שלישי).

רקעים כב' – כד':

פרק כב': פסוקים טו'-לה': בלעם נוסע אל בלק.

פסוקים טו'-יז': משלחת שניה מבלק אל בלעם.

1. מה מאפיין את המשלחת השנייה לעומת המשלחת הקודמת?

2. מהן המילים בפסוק טז' המבטאות כי שליחת המשלחת השניה אינה מאפשרת לבלעם לדחות את בקשת בלק?

3. מה מוכן בלק לעשות לבלעם על מנת שהלה יקלל את ישראל?

פסוקים יח'-כ': תגובת בלעם למשלחת השניה.

4. מה משיב בלעם למשלחת השניה של בלק?

I. בפסוק יח':

II. בפסוק יט':

5. מה למד רש"י מהמילים: "מלא ביתו כסף וזהב"?

6. מה משיב ה' לבלעם ב"התייעצות הלילית" השנייה?

7. במה מסייג ה' תשובה זו?

פסוקים כא'-לה': בלעם יוצא לדרך.

8. "ויחבוש את אתונו" – עיין ברש"י וכתוב, את מי מנסה בלעם לחקות ביציאתו לדרך?

9. מה מעיד נסיון חיקוי זה של בלעם על כוונותיו ביחס לעם ישראל?

10. "ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו" – עיין ברש"י וכתוב מדוע התנגד ה' להמשך דרכו של בלעם?

11. "ותרא האתון" – עיין ברש"י (פסוק יג') וכתוב:

I. מה ההבדל בין אדם לבהמה?

II. מדוע הבדל זה קיים?

12. עיין בפסוקים הבאים וכתוב כיצד מגיב בכל פעם בלעם להתנהגות האתון:

פסוק כג':

פסוק כה':

פסוק כז':

13. כיצד מגיבה האתון למעשי בלעם?

14. "ויגל ה' את עיני בלעם" (פסוק לא) – הסבר מילים אלו בלשונך!

15. מהו הציווי של מלאך ה' לבלעם לאחר הדיון ביניהם? (פסוק לה').

פרקים כב' – כד':

(שיעור רביעי).

פרק כב':

פסוקים לו'-מא': "פגישת פסגה" – בלעם ובלק נפגשים.

הקדמה

לאחר שליחת מתווכים רבים ונסיונות נואשים של שליחויות שונות מגיעה העת המיוחלת: בלעם ובלק נפגשים ל"ועידת פסגה אזורית" כדי לטכס עצה מה לעשות עם פלישתו של ה"אויב הציוני" לארץ כנען ולמנוע ממנו את "הכיבוש". להבדיל משימוש באסטרטגיות לחימה קונבנציונאליות – בלק ובלעם הולכים לנקוט בדרך לא קונבנציונאלית לחלוטין על מנת לטרפד את מהלכי ה' בעולם. הם הולכים לנקוט באסטרטגיה של מיסטיקה וקסמים מקסמים שונים. אז, כמו גם היום, אויבנו מבינים שאינם יכולים לנו במלחמה קונבנציונאלית ולכן הם עוטפים את שנאתם באמצעים שונים ומגוונים כדי לממש את מטרותם נגד עם ישראל. מכיון שעם ישראל פועל בשליחותו של "מי שאמר והיה העולם" הרי שכל דרך לא תמנע מעם ישראל להאיר את אור ה' בעולם בחבל ארץ זה.

פסוק לו':

1. עיין ברש"י לפסוק לו' וכתוב:

I. "וישמע בלק" – ממי הוא שמע שבלעם מגיע?

II. "אל עיר מואב" –

ב1. כיצד מגדיר רש"י את מעמדה המוניציפלי של מואב?

ב2. מדוע לקח בלק את בלעם אל עיר זו דווקא? (מה הור רצה להראות לו?)

פסוק לז':

1. מה שואל בלק את בלעם במפגש זה?

2. לפי דברי בלק בפסוק זה, מהי הסיבה שבלעם סירב להגיע כבר עם שליחת המשלחת הראשונה?

פסוק לח':

1. מהו המסר העיקרי שמבהיר בלעם לבלק במפגש זה?

פסוק לט':

בלק לוקח את בלעם אל "קרית חוצות". עיין ברש"י וכתוב:

I. איזה סוג של עיר היא קרית חוצות?

II. מי מסתובב בעיר זו?

III. מדוע הוא לוקח אותו לשם?

פסוק מא':

"ויעלהו במות בעל" – עיין ברש"י וכתוב לאן לקח בלק את בלעם?

(שיעור חמישי).

קיים כב' – כד':

פרקים כג'-כד'

בפרקים הבאים נתמקד בארבעת המשלים של בלעם המתקיימים במקומות שונים. קרא את הפסוקים וענה על השאלות המתייחסות אליהם.

פרק כג':

פסוקים א'-יב': המשל הראשון – בבמות בעל.

1. מה מבקש בלעם מבלק?

בפסוק א': _____

בפסוק ג': _____

2. עיין ברש"י לפסוק ג' וכתוב מה פירוש המילה: "שפי"?

3. "ויקרב אלוקים אל בלעם" (פסוק ד') – את המילה "ויקרב" מסביר בשלוש לשונות (פירושים) שיש להן משמעות אחת:

I. מהן שלושת הלשונות? _____

II. מהי המשמעות שלהן? (התייחס לאופן שה' פונה אל בלעם) _____

4. הסבר בלשונך את דברי הפתיחה למשלו הראשון של בלעם? (פסוק ז').

5. כפי שנראה בהמשך, למרות שבלעם נדרש ע"י בלק לקלל את ישראל, הוא מברך אותם. בפסוק ח' מסביר בלעם בפירוש מדוע הוא לא מקלל אותם. מהי הסיבה?

6. עיין בפסוק יא' וכתוב מהי תגובת בלק לכך שבלעם לא מילא את שליחותו?

7. מה משיב לו בלעם? (פסוק יב').

פסוקים יג'-כנ': המשל השני – שדה צופים.

8. עיין ברש"י לפסוק יד' וכתוב:

I. מדוע נקרא המקום "שדה צופים"? _____

II. מדוע בלק לקח את בלעם אל "ראש הפסגה" דווקא? (איזה אירוע היה שם שיכול להוות פתח לקלל את ישראל?) _____

- בלעם שוב מברך את ישראל במקום לקללם ולכאורה הוא מועל בשליחותו.

9. כיצד מגיב הפעם בלק? (פסוק כה') כתוב בלשונך!!!

10. מהי תשובת בלעם? (פסוק כו').

פסוקים כז'-יג' (פרק כד'): המשל השלישי – בראש הפעור.

11. עיין ברש"י לפסוק כח' וכתוב: מדוע בלק לקח את בלעם אל "ראש הפעור" דווקא? (איזה אירוע היה שם שיכול להוות פתח לקלל את ישראל?)

12. עיין בפרק כד', פסוק א' וכתוב מה ההבדל בהליכתו של בלעם בפעם זו לבין הפעמים הקודמות?

13. עיין בפסוקים י' ויא' ותאר את תגובת בלק בפעם זו:

_____ ויחר אף בלק:

_____ ויספוק את כפיו: (עיין ברש"י)

_____ ויאמר אל בלעם:

_____ ועתה:

_____ אמרתי:

פסוקים יד'-כה': המשל הרביעי.

14. מי יוזם את המשל האחרון?

15. מהי מטרת משל זה מבחינת היוזם? (פסוק יד').

16. במשלו האחרון מתייחס בלעם לעמים נוספים. מי הם?

17. כתוב את הפסוק המתאר את הפרידה של בלק ובלעם!

